

درس نامه ی درس هفتم

فعل اسنادی

مسند: به صفت یا حالتی گفته می شود که به مسندالیه نسبت می دهد .

مسند الیه : به کسی یا چیزی می گویند که خبر یا مطلبی را به آن مربوط می سازند .

مانند : مینا گرسنه است .

مسندالیه مسند فعل اسنادی

ز ک ا ت ه م ن :

۱. یادتان باشد به نهادی که فاعل نیست ، مسندالیه می گویند .

۲. تشخیص مسند ، از پرسش (چه طور ؟) یا (چگونه ؟) + فعل ربطی مشخص می شود . به پاسخی که

شنیده می شود مسند می گویند .

مانند : زهره خندان است . زهره چگونه است ؟ خندان (مسند)

❖ فعل اسنادی

بعضی از فعل ها مانند : (است - بود - شد - گشت - گردید ، شود ، باشد ، باد ، هست ، نیست ، باشد ، نباشد)

علاوه بر نهاد به جزء دیگری نیاز دارد که جمله با آن کامل شود به آن جزء مسند می گویند و به آن فعل ها

اسنادی می گویند .

ت ج ه : فعل های اسنادی برای نسبت دادن چیزی به چیز دیگر به کار می روند .

به جمله ی زیر توجه کنید :

هوا ابری بود _____ در این جمله فعل (بود) ابری را به هوا نسبت داده است.

آیا می دانستید:



الف) اگر فعل (است ، هست ، نیست ، بود) به معنی وجود داشتن به کار روند ، فعل اسنادی نیستند . مانند : او

خوشحال است . (فعل ربطی) او در خانه است . (به معنی وجودداشتن میباشد پس فعل ربطی نیست .)

(ب) اگر فعل (گشت ، گردید) به معنی چرخیدن و گردش کردن و جستجو کردن (باشد فعل اسنادی نیست ، اگر به معنی نشد م باشند ، اسنادی است .

مانند : هوا گرم گشت . (فعل اسنادی است چونگرمی به هوا نسبت داده می شود .)

او تمام شهر را گشت . (فعل اسنادی نیست چون معنی چرخید می دهد .)

تمرین

در ابیات و عبارات زیر فعل اسنادی را پیدا کنید .

- زندگی ، مجموعه ای از روزها و ماه ها و سالهاست ؛ روزهایی که به شدت می گذرند .
- این تویی در آن طرف ، پشت میله ها رها / این منم در این طرف ، پشت میله ها اسیر
- وقت از طلا گرانبهاتر است .
- اگر پولشان گم شو ، دل آزده می شوند و در جستجوی آن ، دنیا را زیر و رو می کنند .
- کودکی هایم اتاقی ساده بود / قصه ای دور اجاقی ساده بود .
- این ها جزء زندگی است ، به خصوص اگر با تأمل و فکر و عبرت همراه باشد .
- امروز را به فردا افکندن و به امید آینده نشستن ، کار درستی نیست .

اسم از نظر شمارش

۱.مفرد

۲.جمع

۳.اسم جمع

۱. مفرد : به کلمه ای که بر یک نفر یا یک شی ء دلالت کند ، مفرد می گویند .

مانند : کتاب ، گل ، میز ، زن و ...

۲.جمع { الف (جمع فارسی)
ب (جمع عربی)
ج (جمع مکسر)

الف) جمع فارسی : کلمات را در فارسی با (ها) و (ان) جمع می بندیم .

مانند : درخت ها ، زنان ، گل ها ، دختران و ...

ب) جمع عربی : به چند روش کلمات را در عربی جمع می بندیم .

➤ ات : اطلاعات ، موجودات

➤ ون : روحانیون ، انقلابیون

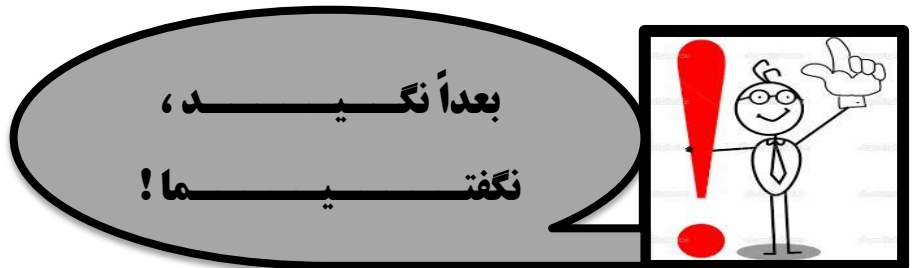
➤ ین : معلمین , معاونین

ج) جمع مکسر : هم نوعی جمع عربی است که کل کلمه در هم شکسته می شود . حرف یا حروفی کم و زیاد شده و این جمع درست می شود .

مانند : طفل ک اطفال / امیر : امرا / کتاب : کتب / مسجد : مساجد

۳. اسم جمع : بعضی از کلمه ها نشانه ی جمع ندارند اما معنی جمع می دهند .

مانند : ملت , طایفه , قبیله , گروه , مردم , گردان , دسته , گله و ...



۱. در کلمات فارسی از نشانه های جمع عربی نباید استفاده شود و اگر کلمات فارسی را با نشانه های جمع عربی جمع ببندیم اشتباه و غلط است .

مانند : گزارشات : چون گزارش کلمه ای فارسی است اگر با (ات) جمع بسته شود اشتباه است .

۲. در بعضی کلمات (ات) جزء خود کلمه هستند و اگر آنها را از کلمه برداریم کلمه معنی نمی دهد .

مانند : ابیات : ابی معنی نمی دهد

۳. (ان) همیشه نشانه ی جمع نیست . برخی موارد معنی (مکان) و در برخی موارد معنی (زمان) می دهد .

مانند : بهاران خجسته باد. (هنگام بهار)
اصفهان زیبا ست . (مکان)

تمرین

کلمات زیر را به صورت جمع مکسر بنویسید .

نقطه :	رسول :	دفتر :
مدرک :	مجلس :	درس :
وسیله :	قلم :	دقیقه :

نکته املائی



۱. هنگام نوشتن فعل های ماضی سوم شخص جمع ، مرقب باشیم که آنها را به شکل صحیح نوشتاری بنویسیم .
مانند : « خوردند » به جای « خوردن »

۲. کلماتی مانند : عیسی ، موسی ، مصطفی و ... باید به همین شکل نوشته شوند ؛ هر چند تلفظ آنها متفاوت از شکل نوشتاری آنهاست .

تمرین

۱. با توجه به معنی هر واژه جای خالی را با حرف مناسب پر کنید .

..... لف شده (از بین رفته) در..... نای (در میان ، بین)

م احبت (هم نشینی) ا ظم (بزرگ)

..... ردید (شک) ک شده (نوشته شده ، تراشیده شده)

ا راب (نگرانی ، تشویش) یی وده (بی فایده)

۲. در هر مورد ، شکل املائی درست را انتخاب کنید و دور آن را خط بکشید .

مجتبا - مجتبی / مصطفا - مصطفی / حتی - حتا / عیسی - عیسا / سینا - سینی / موسی - موسا / مینا - مینی

نکته ی نگارشی



به دو جمله ی زیر توجه کنید :

الف) دانش آموز ، نتیجه ی آزمایشات علوم را برای معلم بیان کرد .

ب) دانش آموز ، نتیجه ی آزمایش ها را برای معلم علوم بیان کرد .

جمله ی (ب) صحیح است . آزمایش که واژه ی فارسی است و با نشانه ی فارسی (ها) جمع بسته می شود . کلماتی

مانند : (گرایش ، پیشنهاد ، گزارش و ...) فارسی هستند و بهتر است در کاربرد آنها به این نکته توجه کنیم .

تمرین

جمله های زیر را ویرایش کنید .

➤ گزارشات زیادی از توانایی نویسندگی دانش آموزان به دست ما رسیده است .

➤ در شهر شیراز ، باغات زیبایی پر از درخت نارنج ، وجود دارد .

نکته ی روان خوانی سفرنامه ی اصفهان

❖ قالب شعری دو بیتی

شعری که از دو بیت درست شده است و مصراع های اول ، دوم و چهارم آن هم قافیه هستند . البته قافیه در بیت سوم اختیاری است و ممکن است گاهی هر چهار مصراع هم قافیه باشند .

موضوع دو بیتی ، مسائل عاشقانه و عارفانه می باشد . مشهورترین دو بیتی سرا ، بابا طاهر همدانی و ابو سعید ابوالخیر می باشند و اشعار بابا طاهر اکثر به زبان و لهجه ی لری سروده شده است .
به دو بیتی در زبان فارسی ، ترانه هم می گویند .

❖ طرح گرافیکی دو بیتی

* _____

* _____

* _____

به صحرا بنگرم ، صحرا تو بینم

مانند : به دریا بنگرم دریا تو بینم

نشان از قامت رعنا تو بینم

به هر جا بنگرم کوه و در و دشت

❖ راه شناخت دو بیتی از رباعی

تفاوت دو بیتی و رباعی در وزن آنها می باشد . اگر اولین کلمه با دو حرف متحرک شروع شود به آن دو بیتی و اگر با یک حرف متحرک و یک حرف ساکن شروع شود ، به آن رباعی می گویند .

خمار آلوده با جامی بسازد

مانند : دلِ عاشق به پیغامی بسازد

ریاضت کش به بادامی بسازد (دو بیتی)

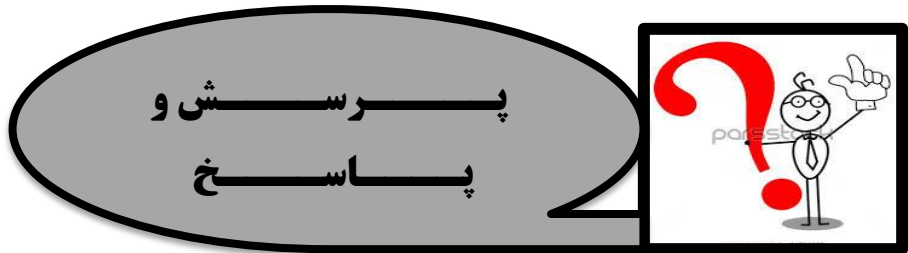
مرا کیفیت چشم تو کافی است

جُز من اگرت عاشق شیدااست ، بگو

گر میل دلت به جانب ماست بگو

وَر هیچ مرا در دل تو جاست ، بگو

گر هست بگو ، نیست بگو ، راست بگو (رباعی)



۱- عبارت زیر کنایه از چیست ؟

زد تو ذوقم اما از رو نرفتم

۲- عبارت زیر چند جمله دارد؟

پوزخندی زد و گفت : « ای بابا دلت خوشه کتاب بنویسی که چی بشه برو دنبال یه تکه نون دایی

۳- نقش کلمه ی تعمیرگاه در هر عبارت را مشخص کنید .

- من به تعمیرگاه دایی ام رفتم .
- سفرنامه ام را باز کردم و در گوشه ی تعمیرگاه نشستم .
- بهتر است تعمیرگاه ها ی اصفهان را نزدیک آثار تاریخی بنا کنند .
- تعمیرگاه در جای خاصی ساخته شد .

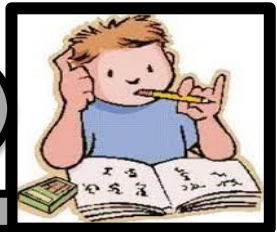
۴- جمله های زیر را از زبان گفتاری به نوشتاری تبدیل کنید .

- چهل ستون ، بیست تا ستون بیشتر نداره ، حالا چرا بهش می گن چهل ستون ، خدا عالمه

- بینم دایی ، چی داری می نویسی ، نکنه داری برای بی بیت کاغذ می نویسی ؛ غصه نخور . خودت زودتر از کاغذت بر می گردی .

- چارباغ جائیه که اسمش چارباغه

خود آزمایی



۱- در عبارت : « قلب لانه ی گنجشک نیست که بهار ساخته شود و در پاییز باد آن را با خود ببرد ، کدام دو واژه نقش نهاد دارند ؟

۱. لانه و باد ۲. قلب و باد ۳. بهار و خود ۴. گنجشک و خود

۲- در عبارت : « دلم می خواهد ، تمام این قلب کوچولوی کوچولو را ، مثل یک خانه ی قشنگ کوچولو به کسی بدهم که خیلی خیلی دوستش دارم . » وجه شباهت قلب و خانه کدام است ؟

۱. قشنگی ۲. کوچولویی ۳. قابل سکونت بودن ۴. دوست داشتنی بودن

۳- کدام گزینه دارای مفعول نیست ؟

۱. بی نام تو نامه کی کنم باز ۲. جز نام تو نیست بر زبانم
۳. هم قصه ی نانموده دانی ۴. هم نامه ی نانوشته خوانی

۴- عبارت : « عجیب است واقعاً معلوم نیست این قلب است یا دریا ! قلب به این کوچکی آخر چه طور هیچ وقت پُر نمی شود ؟ ها ؟ » چند جمله دارد ؟

۱. چهار ۲. پنج ۳. شش ۴. هفت

۵- در ساختمان کدام گزینه بن فعل به کار نرفته است ؟

۱. گلدان خالی ۲. عموی پول دار ۳. دوان دوان ۴. بدی کردن

۶- در عبارت زیر واژگان هم خانواده ی کدام گزینه ، مناسب پر کردن جاهای خالی است ؟
« بدون هیچ رفت ؛ البته وجودش برای ما نداشت ولی در آن و شلوغی بهتر که رفت تا و سرباز نباشد . »

۱. مزاحمتی - زحمتی - زحمت - مزاحم ۲. مزاحمتی - زحمتی - ازدحام - مزاحم
۳. مزاحمی - زحمتی - مزاحمت - زحمت ۴. زحمتی - مزاحمتی - تزاحم - زحمت

۷- در کدام گزینه ، فعل گذرا به مفعول (متعدی) وجود ندارد ؟

۱. دشمن را از خاک ما انداختند بیرون ۲. عموی پدرم خیلی خیلی پول دار است .
۳. حالا دیگر قلبم ، بیمارستان داشت . ۴. همه ی معلم ها بچه ها را دوست دارند .

۸- در عبارت زیر ، چند واژه به صورت گفتاری به کار رفته است ؟

« مادر بزرگم می گه : قلب آدم نباید خالی بمونه ، اگر خالی بمونه ، مثل یک گلدون خالی ، زشته و آدمو اذیت

می کنه .»

۱. سه ۲. چهار ۳. شش ۴. هشت

۹- عبارت « قلب ، لانه ی گنجشک نیست که بهار ساخته شود و در پاییز باد آن را با خودش ببرد .» به کدام ویژگی قلب اشاره دارد ؟

۱. ساعی و کوشا بودن
۲. امیدوار و شاد بودن
۳. پایداری در محبت
۴. حساس و زود رنج بودن

۱۰- کدام کتاب از نادر ابراهیمی نیست ؟

۱. کلاغ ها ۲. دور از خانه ۳. قصه های ریحانه خانم ۴. به هوای گل سرخ

۱۱- در بیت « این زندگی حلال کسانی که هم چو سرو / آزاد زیست کرده و آزاد می روند » بر چه مفهومی تأکید شده است ؟

۱. بخشندگی ۲. وارستگی ۳. بلندقامتی ۴. آزاد بودن

۱۲- در کدام گزینه ، ضمیر شخصی پیوسته به کار رفته است ؟

۱. بیایید هر دو پا محکم نهادن
۲. هجوم فتنه های آسمانی
۳. ننگشت آسایشم یک لحظه دمساز
۴. گهی از گر به ترسیدم گه از باز

۱۳- عبارت زیر از چند جمله تشکیل شده است؟

« چون مادرم چنان دید ، دعا کرد و گفت : « یا رب ، تو از وی خشنود باش و درجتش ، درجه ی اولیا گردان.»
۱. چهار ۲. سه ۳. شش ۴. پنج

۱۴- در عبارت « آن که زیر سر مادرم بود ، خون اندر آن خشک شده بود . گفتم ک ای تن ، رنج از بهر خدای بکش.» به ترتیب چند مسند و مفعول به کار رفته است ؟

۱. یک - دو ۲. یک - یک ۳. سه - سه ۴. دو - یک

۱۵- کدام دسته از فعل های زیر ، علاوه بر مفعول به متمم نیاز دارند ؟

۱. گنجید - رهید - پوسید
۲. بخشید - خرید - آموخت
۳. گفت - است - شد
۴. فهمید - چسبید - شنید

۱۶- پیام اصلی بیت زیر چیست ؟

« نگردد شاخک بی بن ، برومند
ز تو سعی عمل باید ، ز من پند »
۱. پند و اندرز دادن ۲. تجربه اندوختن ۳. مال اندوزی ۴. کار و کوشش